

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології
Кафедра української літератури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«Актуальні проблеми сучасного
шевченкознавства: на допомогу
майбутньому вчителю»**

Рівень вищої освіти – перший

(бакалаврський)

Освітня програма Середня освіта (українська мова і література)

Спеціалізація 014.01 Українська мова і література

Спеціальність 014 Середня освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
української літератури
Протокол №1 від “04” вересня 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Актуальні проблеми сучасного шевченкознавства: на допомогу майбутньому вчителю
Викладач (і)	Мафтин Наталія Василівна
Контактний телефон	(050)9274390
Е-mail викладача	Natalimaftyn@gmail.com
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться в день проведення занять, а також щопонеділка з 13.50. Можливі консультації через онлайн ресурси за попередньою домовленістю.

2. Анотація до навчальної дисципліни

Дисципліна «Актуальні проблеми сучасного шевченкознавства: на допомогу майбутньому вчителю» вивчається на третьому курсі в п'ятому семестрі й присвячена вивченню проблем, що розглядаються в сучасному шевченкознавстві. Дана дисципліна покликана допомогти майбутнім учителям у віднайденні стратегій зацікавлення учнів постаттю й творчістю Т. Шевченка, не боятися «каверзних» питань щодо його біографії й творів, поглибити знання студентів про життя і творчість поета, дати студентам третього курсу розуміння специфіки викладання творчості Т. Шевченка в школі (зокрема біографії, ліричних творів, політичної сатири, ліро-епіки). Спецкурс містить методичний компонент шкільного аналізу творів поета згідно чинної програми з української літератури в загальноосвітній середній школі.

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний, порівняльно-зіставний, репродуктивний, інтерактивні комп'ютерні технології (комп'ютерне тестування), самостійна робота.

Методи контролю: фронтальне опитування, індивідуальне опитування, тестування, письмова робота, іспит.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Дисципліна має на меті поглибити розуміння творчої постаті Т. Шевченка як людини й символу України, могутнє джерело національної самосвідомості; дати різні підходи до інтерпретації творчості Т. Шевченка, поглибити знання про витoki його образного світу, стильові особливості поезій, еволюцію художнього світу «Кобзаря», основні мотиви творчості митця; удосконалити вміння використовувати набуті знання в практиці літературознавчого підходу до явищ і фактів історії літератури та в практиці викладання в ЗОШ; удосконалити вміння студентів збирати й аналізувати додаткову інформацію про певні літературні явища; вести полеміку щодо складних, неоднозначних питань, пов'язаних із проблемами історико-літературного розвитку. Також завданням курсу є поглиблення знань з теорії літератури, розвиток практичних умінь аналізувати твір, удосконалення комунікативних здібностей, забезпечення фахової підготовки майбутніх педагогів.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій і методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах I-III рівнів акредитації.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії й реалізації її у професійній діяльності.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області й професійної діяльності вчителя.

ЗК 4. Здатність бути креативним, застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою, утверджувати національні гуманістичні ідеали, мовне й культурне багатство України.

ЗК 7. Здатність навчатися й оволодівати новими знаннями.

ЗК 12. Здатність виконувати власне дослідження на належному рівні.

ЗК 14. Здатність використовувати мовно-літературні знання в освітній діяльності.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність активно застосовувати професійно профільні знання, уміння й навички з мовознавчих, літературознавчих, психолого-педагогічних дисциплін із використанням передових освітніх технологій у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів.

ФК 9. Здатність розглядати літературні тексти, явища і факти в контексті у світової культури, виявляти специфіку літературних напрямів, течій, шкіл; уміти аналізувати індивідуально-авторський стиль окремих письменників.

ФК 10. Здатність зберігати і примножувати мистецько-культурні цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної сфери.

ФК 11. Здатність здійснювати власне дослідження в освітній діяльності, узагальнювати й оприлюднювати результати розроблення актуальної проблеми (у фахових виданнях, виступах тощо).

ФК 14. Здатність реалізовувати управлінські функції (аналіз, прогнозування, організація, контроль, самоконтроль у процесі організаційно-методичної, навчально-методичної, науково-дослідної, виховної та інших видів діяльності).

ФК 18. Здатність дотримуватись принципів академічної доброчесності.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Використовувати гуманістичний потенціал рідної й світової літератур для формування духовного світу молодшого покоління громадян України.

ПРН 5. Володіти навичками розрізняти літературно-культурні епохи, напрями, течії, жанри, стиліза їхніми сутнісними характеристиками.

ПРН 9. Володіти різними видами аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.

ПРН 12. Володіти методами літературознавчих та мовознавчих досліджень, компаративного аналізу, інтерпретації художнього тексту.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття		Загальна кількість годин 90	
лекції		12	
семінарські заняття/практичні/ лабораторні		18	
самостійна робота		60	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
1	014 Середня освіта	2????	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

	Кількість годин		
	лекції	практ. заняття	сам. роб.
1. До проблеми біографії Шевченка «Невідомі» сторінки в біографії поета й намагання їх «заповнити»: до проблеми символічної біографії в Т. Шевченка й А. Міцкевича (Дж. Грабович, однойменна праця). Інтерпретація взаємин Т. Шевченка з Ф. Кошиць В. Шевчуком («Слово іпостасне»). Автобіографізм повісті «Художник»: В. Яцюк, П. Зайцев про «історію з Машею». Жінки в житті і творчості поета. .	2	2	6
2.Огляд літературознавчих праць та чільних проблем шевченкознавства	2	2	6
3.Т. Шевченко: «міфотворець» чи «національний пророк»? Два діаметрально протилежні підходи в сучасному шевченкознавстві до постаті нашого генія: Г. Грабович – П. Іванишин. Шевченкофобія в Україні. Історія і міфотворчість у польських, російських та українських романтиків. Підхід Є. Нахліка: «Шевченко: пророк, апостол, шаман чи екзистенційний поет?».	2		6
4.Витоки образного світу Шевченка Тарас Шевченко – цільна творча особистість. Біографо-психологічні витоки творчості (інтимна лірика). Фольклорна основа Шевченкової спадщини. Книжково-літературні джерела в "Кобзарі". Живописні та музичні витоки поезики Т.Шевченка. Поетика візуальності Тараса Шевченка.	2	2	6

4 – 5. Інтерпретація творчості Т. Шевченка: від початків – до наших днів (Особливість підходу І. Франка –використання популярної на той час асоціативної експериментальної психології; С. Балея – класичний психоаналіз З. Фрейда (вчений віднайшов у творчості Шевченка чотири основні мотиви: ендиміонський, фемінізм, містицизм і мотив трійці); крізь юнгівську концепцію колективного «несвідомого» пропустив Шевченкову спадщину Микола Шлемкевич. Сучасна герменевтична інтерпретація. Інтерпретація О. Забужко «Гайдамаків».	2	2	6
6. Методологія Леоніда Плюща: структуралізм у поєднанні з міфологізмом («Екзод Тараса Шевченка»). Тексти Шевченкових творів, що мають два варіанти.		2	6
7. Проблема державницької свідомості Шевченка Праці Д. Донцова «Поет лицарства українського» та «Ідеї Шевченка про Бога і націю». Домінантний і підставовий образ України як специфічна риса проблемно-тематичного наповнення творів поета.		2	6
8. Шевченкове трактування проблеми зла. Проблема теодицеї. Міцкевичева парадигма та її вплив на Шевченка. Проблема зла у «Причинній». Екзистенціал страждання. Шевченкова візія ідеального стану. Міленаризм.		2	3
9.Естетика Шевченка Особлива естетична органічність освоєння дійсності у випадку генія Т. Шевченка. Школа Брюлова. «Розумне бачення краси, без якого людині не побачити всемогутнього Бога в листочкові найменшої рослини». Естетика національного. Єдність естетичного й етичного. Поняття гармонії і дисгармонії.Поєднання іронії з ліризмом. Гротеск.	2		6
10.Особливості вивчення творчості Т. Шевченка в ЗОШ		2	3

Знайомство із шкільною програмою. Особливості викладання української літератури в 9 класі ЗОШ ¹ . Врахування вікових особливостей учнів. Особливості викладання творчості Т. Шевченка в школі. Теоретичні й методичні аспекти.			
11. Використання підготовлених раніше мініпрезентацій для моделювання уроків. Вивчення біографії Т. Шевченка в 9 класі. Вивчення лірики Т. Шевченка. Вивчення ліро-епосу та політичної сатири		2	6
Разом	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання успішності студентів здійснюється за національною шкалою («5», «4», «3», «2») та шкалою ЄКТС.			
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
	90 – 100	A	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики відмінно	для заліку
	80 – 89	B	добре	зараховано
	70 – 79	C		
	60 – 69	D		
	50 – 59	E	задовільно	
	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
	Максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів, з яких: практичні заняття – 30 балів (розраховується як середнє арифметичне усіх отриманих на практичних заняттях оцінок), підсумкова контрольна робота – 10 балів, самостійна робота – 10 балів; залік – 50 балів.			
	До заліку студент допускається за умови виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають оцінюванню.			
	Мінімальна кількість балів для зарахування курсу – 50.			
	Студент, який не набрав 50 балів за відомістю № 1, має право скласти залік за відомістю № 2.			
Вимоги до письмових робіт	Підсумкова контрольна робота є складовою частиною семестрового рейтингу і має концептуально обґрунтовано висвітлити 50+1% обсягу матеріалу. Контрольна робота			

¹ Деякі з творів, що вивчаються у навчальному курсі ВНЗ, включені до програми ЗОШ для 9 класу.

	виконується на практичному занятті та складається з тестових завдань і проблемних питань. Максимальний бал за контрольну роботу становить 10 балів.
Практичні заняття	Поточний контроль рівня знань студентів проводиться на кожному практичному занятті та включає перевірку навичок ідейно-естетичного аналізу художніх текстів, теорії літератури та літературно-критичного дискурсу (усно/письмово, з використанням навчальної форми презентацій, рефератів; інтермедіальних підходів до аналізу художнього тексту). Поточне оцінювання усіх видів навчальної діяльності студентаздійснюється в 5-бальній шкалі відповідно до загально-університетської системи оцінювання. Максимальна кількість балів за практичні заняття становить 30 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих завдань і форм роботи, отримання з кожного позитивної оцінки. Враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані під час аудиторних занять, при виконанні індивідуальних письмових завдань, тестувань, а також бали за підсумкову контрольну роботу.
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік. Форма здачі – письмова або усна. Залікова робота передбачає 3 завдання (теоретичне питання – 20 балів, аналіз тексту – 20 балів, тестове завдання – 10 балів). Максимальна кількість балів – 50 балів. Студент, який не набрав 50 балів за відомістю № 1, користується правом перескладання іспиту за відомістю №2. Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

7. Політика навчальної дисципліни

<u>Письмові роботи:</u>   Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування.   <u>Академічна доброчесність:</u>   Загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в університеті, визначаються Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості освітнього процесу визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобіганняакадемічному-плагіату.pdf

Відвідування занять:

Відвідування занять урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf.

У разі пропуску занять здобувачі освіти мають право відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю.

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного (практичного) матеріалу самостійно з обов'язковим складанням тем і підсумкового тестування на платформі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua, погоджених з викладачем на початку семестру. Умови навчання індивідуальним графіком регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf>

Неформальна освіта:

Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>).

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemu, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Грабович Г. До історії української літератури: Дослідження, есеї, полеміка. К., 2003. 632 с.
2. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини XIX століття: Підручник / За ред. О.А.Галича. К., 2006. – 392 с.
3. Історія української літератури XIX ст.: У 3-х кн. Кн. 2: Навч. посібник / За ред. М.Т.Яценка. К.: Либідь, 1995. 368 с.
4. Історія української літератури (Перші 10-річчя XIX століття): Підручник / П.П.Хропко, О.Д.Гнідан, П.І.Орлик. та ін. К., 1992. 512 с.
5. Горболіс Л. Міжмистецькі контакти літературного тексту. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 312 с.
6. Генералюк Л. Універсалізм Шевченка: взаємодія літератури і мистецтва. К., 2005.
7. Дзюба І. Тарас Шевченко. Життя і творчість. К., 2008.
8. Клочек Г. Поетика візуальності Тараса Шевченка. Монографія. К., Академвидав,

2013.

9. Мафтин Н., Вівчарик Н. Історія української літератури 40-60-х рр. XIX ст. Методичні рекомендації до курсу. Івано-Франківськ, 2020. 115 с.
10. Росовецький С. Біблійні мотиви у творчості Шевченка / Теми і мотиви поезії Т. Шевченка. К., 2008.

Додаткова література

11. Смілянська В., Чамата Н. Структура і смисл: спроба наукової інтерпретації поетичних текстів Тараса Шевченка. К., 2000.
12. Григорій Клочек. [Шевченкові візії ідеального суспільства \(на матеріалі триптиха «Молитва»\)](#). *Слово і час*. № 2. 2022. С.15-29.
13. Приліпко І. [Одноименні Шевченкові вірші «Думи мої, думи мої...»: історія тексту та особливості поезики](#). *Слово і час*. № 2. 2022. С. 30-41.
14. Харчук Р. [Літературна функція «Молитви Єремії Пророка»: творча заготовка чи епіграф до рукописної збірки Тараса Шевченка «Три літа»?](#) *Слово і час*. № 3. 2022. С.3-15.
15. Боронь О. [Сучасні версії Шевченкового псевдобатьківства](#). *Слово і час*. №3. 2022. С.88-99.
16. Поліщук В. [Федося Кошиць і перше сватання Тараса Шевченка \(за творами літературної шевченкіани\)](#). *Слово і час*. №2. 2023. С. 3 -17.
17. [Боронь О. Дубіальні тексти в академічному виданні творів Тараса Шевченка: проблема авторства](#). *Слово і час*. № 6. 2023. С. 35-49.
18. Сулима М. Роман Пантелеймона Куліша «Чорна рада» в контексті «постмодерних політтехнологічних практик». *Слово і час*. 2019. №12. С. 44-49.
19. [Івашків В. Пантелеймон Куліш – “перший справді національний письменник український”](#). *Слово і час*. 2019. №12. С. 4-13.
20. Федорук О. [Цензурна історія “Чорної Ради” П. Куліша. Вступ до проблеми](#). *Слово і час*. 2019. №12. С. 30-45.
21. Лановик М., Лановик З. [“Східні поеми” П. Куліша на перехресті азійського містицизму і європейського романтизму](#). *Слово і час*. 2019. №12. С. 56-57.
22. Харчук Р. Сприйняття Шевченка в малоросійському середовищі XIX ст. *Слово і час*. 2020. №5. С. 61-74.
Харчук Р. [Значення Шевченка для формування свідомості українських інтелігентів-постшістдесятників у Російській імперії XIX ст.](#) *Слово і час*. 2021. №2. С. 20-34.
23. Ковалець Л. Юрій Федькович. Історія розвитку творчої індивідуальності письменника. –К. Монограф, 2011.
24. Чопик Р. Вовчок. *Слово і час*. -№8. 2007. – С.3-14.
25. Три доли. Марко Вовчок в українській, російській та французькій літературах / упор. Агеева В. К., 2002.
26. Клочек Г. Поезія Тараса Шевченка: сучасна інтерпретація. Посібник для вчителя. К., Освіта, 1998.
27. Руссова В. Історія української літератури. Методичні рекомендації. Миколаїв, 2015.
28. Токмань Г. Л. Методика викладання української літератури в старшій школі:

екзистенціально-діалогічна концепція : монографія / Ганна Леонідівна Токмань.
К. 2002. 320 с.

Інформаційні ресурси:

Портал www.kobzar.info **www.kobzar.info**

Енциклопедія життя і творчості Тараса Шевченка **www.t-shevchenko.name**

Шевченківська енциклопедія **www.shevchycl.kiev.ua**

Національний музей Тараса Шевченка **www.shevchenkomuseum.com.ua**

Історико-культурний заповідник «Батьківщина Тараса Шевченка»

www.batjivshhyna-tarasa.com.ua

The Taras Shevchenko Museum of Canada

http://www.infoukes.com/shevchenkomuseum/

Вебсайт музею Тараса Шевченка в Торонто (Канада).

Shevchenko's self portraits

http://www.chass.utoronto.ca/~tarn/courses/429-sp.html

http://poetyka.uazone.net/kobzar/

Web-версія "Кобзаря" Тараса Григоровича Шевченка в Бібліотеці Української Поезії.

Національний музей Тараса Шевченка

http://www.park.kiev.ua/u%27people/artists/shevchenko/

Сайт Національного музею Тараса Шевченка у Києві.

Шевченківська енциклопедія

http://www.shevchycl.kiev.ua/

Викладач _____ професор Мафтин Н.В.